

L'Amazònia obre la mirada de l'Església

Dg, 27/10/2019 per Catalunya Religió

(Jordi Llisterra-CR) Document Final de l'Assemblea Especial per a la Regió Panamazònica aprovat per l'assemblea sinodal. Un extens [document](#) en el que han cridat l'atenció dos punts: l'obertura a la possibilitat d'un diaconat femení i l'ordenació sacerdotal de diaques casats. Dos punts controvertits que són els únics que han trobat una certa oposició a les votacions, tot i que limitada a un màxim de 40 vots en contra sobre 170.

Dues novetats que s'emmarquen en les necessitats pastorals de les zones despoblades de l'Amazònia, però plantegen una reconsideració a l'Església universal i obrir una nova mirada sobre si mateixa. De fet, el sacerdoti d'homes casats ja està incorporat en el món catòlic en alguns ritus particulars, com els anglicans incorporats al catolicisme, però no en el món llatí. La novetat principal és que es plantegi incorporar dones en alguns dels diversos graus del ministeris eclesials.

Ara el papa **Francesc** haurà de valora com es desenvolupen o s'apliquen aquestes dues propostes, que trobaran una oposició àmplia entre els sectors tradicionalistes. Com també les propostes que qüestionen interessos de les grans multinacionals o dels poders de la regió. Els darrers papes han acostumat a acollir plenament les conclusions d'un organisme consultiu com es el Sínode, que representa el parer de les comunitats afectades i un treball de reflexió de diversos anys. En el [discurs final](#) a l'Aula del Sínode, Francesc va expressat la necessitat d'afrontar aquests reptes.

El document final és un dels més extensos dels darrers sínodes en el que, a més el paper de la dona i els nous ministeris a les zones on l'accés a l'Eucaristia és difícil, tracta temes tant amplis com la missió, la inculturació, la proposta d'un possible ritu amazònic, l'ecologia integral o la defensa dels pobles indígenes. En aquests dos darrers punts el text és especialment [compromès](#).

Tot el document està travessat per conceptes com que “defensar i promoure els drets humans, a més de ser un deure polític i una tasca social, és una exigència de fe” o que “la defensa de la terra no té altra finalitat que la defensa de la vida”. També proposa nous conceptes com el del “pecat ecològic”.

Aquest és el resum del document aprovat:

L'Església es compromet a ser aliada de l'Amazònia

([Vatican News](#)) Conversió: aquest és el fil conductor del Document Final del Sínode Panamazònic. Una conversió que es declina en diferents sentits: integral, pastoral, cultural, ecològica i sinodal. El text és el resultat del "intercanvi obert, lliure i respectuós" que va tenir lloc durant les tres setmanes de treballs del Sínode, per explicar la història dels desafiaments i potencialitats de l'Amazònia, el "cor biològic" del món estès al llarg de nou països i habitat per més de 33 milions de persones, de les quals prop de 2,5 milions són indígenes. No obstant això, aquesta regió, la segona més vulnerable del món a causa del canvi climàtic provocat per l'home, es troba "en una cursa desenfrenada cap a la mort" i això requereix urgentment una nova orientació que permeti salvar-la, sota pena d'un impacte catastròfic en tot el planeta.

CAPÍTOL I - Conversió integral

Des del principi, el document exhorta a una "veritable conversió integral", amb una vida senzilla i sòbria, a l'estil de Sant Francesc d'Assís, compromesa a relacionar-nos harmoniosament amb la "casa comuna", l'obra creadora de Déu. Aquesta conversió portarà a ser l'Església "en sortida", per entrar al cor de tots els pobles amazònics. L'Amazònia, de fet, té una veu que és un missatge de vida i s'expressa a través d'una realitat multiètnica i multicultural, representada per la diversitat de rostres que l'habiten. La "vida bona" i el "fer el bé" són l'estil de vida dels pobles amazònics, és a dir, viure en harmonia amb ells mateixos, amb els éssers humans i amb l'ésser suprem, en una sola intercomunicació entre tot el cosmos, per forjar un projecte de vida plena per a tothom.

Els mals de l'Amazònia: el crit de la terra i el crit dels pobres

El text no calla els molts mals i la violència que avui fereixen i deformen l'Amazònia, amenaçant la seva vida: la privatització dels béns naturals; els models de producció depredadors; la desforestació que afecta gairebé el 17% de tota la regió; la contaminació de les indústries extractives; el canvi climàtic; el narcotràfic; l'alcoholisme; la tracta de persones; la criminalització dels líders i els defensors de l'Amazònia; i els grups armats il·legals.

És àmplia i amarga la part sobre la migració a l'Amazònia, que s'articula en tres nivells: la mobilitat dels grups indígenes en territoris amb circulació tradicional; el

desplaçament forçat dels pobles indígenes; la migració internacional i els refugiats. Per a tots aquests grups, cal una pastoral transfronterera en grau d'incloure el dret a la lliure circulació. El problema de la migració ha de ser afrontat de manera coordinada per les Esglésies de frontera. A més, s'ha de pensar un treball pastoral permanent per als migrants que són víctimes del tràfic de persones.

El Document Sinodal també crida l'atenció sobre el desplaçament forçat de les famílies indígenes en els centres urbans, subratllant que aquest fenomen requereix "una atenció pastoral transfronterera". D'aquí la exhortació a crear equips missioners que, en coordinació amb les parròquies, s'ocupin d'aquest aspecte, oferint litúrgies inculturades i promovent la integració d'aquestes comunitats a les ciutats.

CAPÍTOL II - La conversió pastoral

En el document és central la referència a la naturalesa missionera de l'Església: la missió no és una cosa facultativa perquè l'Església és missionera i l'acció missionera és el paradigma de tota l'obra de l'Església. En l'Amazònia, ha de ser "samaritana", ha de sortir a la trobada de tots; "Magdalena", estimada i reconciliada per anunciar amb alegria el Crist ressuscitat; "Mariana", ha de generar fills a la fe i "inculturada" entre els pobles als quals serveix. És important, doncs, passar d'una "visita" pastoral a una "presència permanent" pastoral i, per això, el document sinodal suggereix que les congregacions religioses del món estableixin almenys un lloc d'avançada missioner en qualsevol dels països amazònics.

El sacrifici dels missioners màrtirs

El Sínode no oblida als nombrosos missioners que van donar la seva vida per transmetre l'Evangeli a l'Amazònia. Les pàgines més glorioses van ser escrites pels màrtirs. Alhora, el document recorda que l'anunci de Crist a la regió es va fer sovint en connivència amb els poders opressors del poble. Per això, avui l'Església té "l'oportunitat històrica" de distanciar-se de les noves potències colonitzadores, escoltant els pobles amazònics i exercitant la seva activitat profètica "de manera transparent".

Diàleg ecumènic i interreligiós

Es concedeix gran importància al diàleg, tant ecumènic com interreligiós: "camí irrenunciable de l'evangelització a l'Amazònia". El diàleg ecumènic ha de sorgir de la centralitat de la Paraula de Déu per iniciar camins reals de comunió. En el front interreligiós, el document anima a un major coneixement de les religions indígenes i dels cultes afrodescendents, perquè cristians i no cristians, junts, puguin actuar en defensa de la casa comuna. Per això, es proposen moments de trobada, estudi i diàleg entre les Esglésies amazòniques i els seguidors de les religions indígenes.

La urgència de la pastoral indígena i la pastoral juvenil

El document assenyalava, la urgència d'una pastoral indígena que tingui el seu lloc específic a l'Església: és necessari crear o mantenir "una opció preferencial pels pobles indígenes", donant també un impuls missioner més gran entre les vocacions indígenes, perquè l'Amazònia també ha de ser evangelitzada pels amazònics. Es fa referència també als joves amazònics, amb les seves llums i les seves ombres: dividits a meitat entre tradició i innovació, immersos en una intensa crisi de valors, víctimes de tristes realitats com la pobresa, la violència, la desocupació, noves formes d'esclavitud i les dificultats per accedir a l'educació, sovint acaben a la presó o moren per suïcidi.

No obstant això, els joves amazònics tenen els mateixos somnis i esperances que els altres nois del món i l'Església, cridada a ser una presència profètica, ha de acompanyar-los en el seu camí, per evitar que la seva identitat i la seva autoestima siguin fetes malbé o destruïdes. En particular, el document assenyalava l'evangelització a través d'un "ministeri juvenil renovat i audaç", amb una pastoral sempre activa, centrada en Jesús. Els joves, llocs teològics i profetes d'esperança, volen ser protagonistes i l'Església Amazònica vol reconèixer el seu espai. D'aquí la invitació a promoure noves formes d'evangelització també a través dels mitjans socials i als ajudar els joves indígenes a assolir una sana interculturalitat.

Pastoral urbana i famílies

El text conclusiu del Sínode parla després en el tema de la pastoral urbana, amb una mirada particular a les famílies: a les perifèries de la ciutat hi pateixen de pobresa, atur, manca d'habitatge, a més de nombrosos problemes de salut. Per tant, cal defensar el dret de totes les persones a la ciutat per la que gaudeixin de manera equitativa dels principis de sostenibilitat, democràcia i justícia social.

Cal "lluitar perquè les faveles i viles misèries tinguin assegurats els drets bàsics fonamentals". I central ha de ser també la institució d'un "ministeri d'acollida" per a una solidaritat fraterna amb els migrants, els refugiats i les persones sense llar que viuen en el context urbà. En aquest àmbit, les comunitats eclesials de base ofereixen una valuosa ajuda, "un do de Déu a les Esglésies locals de l'Amazònia". Alhora, es convida a les polítiques públiques a millorar la qualitat de vida a les zones rurals, per evitar el trasllat incontrolat de persones a la ciutat.

CAPÍTOL III - Conversió cultural

La inculturació i la interculturalitat són eines importants per aconseguir una conversió cultural que porti el cristià a anar a trobar-se amb l'altre per aprendre d'ell. Els pobles amazònics, amb els seus "perfums antics" que contrasten amb la desesperació que es respira al continent i amb els seus valors de reciprocitat, solidaritat i sentit de comunitat, ofereixen ensenyaments de vida i una visió integrada de la realitat capaç de comprendre que tota la creació està connectada i de garantir-ne una gestió sostenible. L'Església es compromet a ser aliada dels pobles indígenes especialment per denunciar els atemptats perpetrats contra les seves vides, els projectes de desenvolupament depredador ètnicides i ecocides i la criminalització dels moviments socials.

Defensar la terra és defensar la vida

"La defensa de la terra no té altra finalitat que la defensa de la vida" i es basa en el principi evangèlic de la defensa de la dignitat humana. Per tant, cal defensar els drets a la lliure determinació, la demarcació de territoris i la consulta prèvia, lliure i informada dels pobles indígenes. Un punt específic està dedicat als pobles indígenes en aïllament voluntari (Piav) o en aïllament i contacte inicial (Piaci), que avui a l'Amazònia sumen unes 130 unitats i són sovint víctimes de la neteja ètnica. L'Església ha d'emprendre dos tipus d'acció, una pastoral i una altra d'incidència, perquè els Estats protegeixin els drets i la inviolabilitat dels territoris d'aquests pobles.

Teologia índia i pietat popular

Des de la perspectiva de la inculturació, de l'encarnació de l'Evangeli en les cultures autòctones, el document dona espai a la teologia indígena i a la pietat popular, unes manifestacions han de ser apreciades, acompanyades, promogudes i algunes vegades purificades, ja que són moments privilegiats d'evangelització que han de portar a la trobada amb Crist.

L'anunci de l'Evangeli, no és un procés de destrucció, sinó de consolidació i enfortiment d'aquells sembradors del Verb presents en les cultures. D'aquí el clar rebuig a la "evangelització a l'estil colonial" i al "proselitisme", en favor d'un anunci inculturat que promogui una Església amb rostre amazònic, en ple respecte i igualtat amb la història, la cultura i l'estil de vida de les poblacions locals.

En aquest sentit, el document del Sínode proposa que els centres de recerca de l'Església estudiïn i recullin les tradicions, llengües, creences i aspiracions dels pobles indígenes, fomentant el seu treball educatiu sobre la base de la seva pròpia identitat i cultura.

Crear una Xarxa de comunicació eclesial Panamazònica

També en el camp de la salut, aquest projecte educatiu ha de promoure el coneixement ancestral de la medicina tradicional de cada cultura. Alhora, l'Església es compromet a oferir assistència sanitària allà on l'Estat no hi arriba. És forta també la demanda d'una educació a la solidaritat, basada en la consciència d'un origen comú i un futur compartit per tots, així com d'una cultura de la comunicació que promogui el diàleg, la trobada i la cura de la "casa comuna". En concret, el text sinodal proposa la creació d'una xarxa de comunicació eclesial panamazònica, una xarxa escolar d'educació bilingüe i noves formes d'educació, també a distància.

CAPÍTOL IV - Conversió ecològica

Davant "una crisi socioambiental sense precedents", el Sínode invoca una Església

amazònica capaç de promoure una ecologia integral i una conversió ecològica segons la qual "tot està íntimament connectat".

Ecologia integral, l'únic camí possible

L'esperança és que en reconèixer "les ferides causades per l'ésser humà" al territori, es busquin "models d'un desenvolupament just i solidari". Això es tradueix en una actitud que vinculi la cura pastoral de la natura amb la justícia per a les persones més pobres i desfavorides de la terra.

L'ecologia integral no ha de ser entesa com un camí extra que l'Església pot triar per al futur, sinó com l'única manera possible de salvar la regió del extractisme depredador, del vessament de sang innocent i de la criminalització dels defensors de l'Amazònia. L'Església, com a "part d'una solidaritat internacional", ha d'afavorir i reconèixer el paper central del bioma amazònic per a l'equilibri del clima del planeta i animar la comunitat internacional a aportar nous recursos econòmics per a la seva protecció, enfortint les eines ja desenvolupades per la convenció marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic.

La defensa dels drets humans és una exigència de fe

Defensar i promoure els drets humans, a més de ser un deure polític i una tasca social, és una exigència de fe. Davant d'aquest deure cristià, el document denuncia la violació dels drets humans i la destrucció extractiva. Assumeix i dona suport, també en aliança amb altres Esglésies, les campanyes de desinversió de les companyies extractives que causen danys socials i ecològics a l'Amazònia. Crida a una transició energètica radical i la recerca d'alternatives, i proposa el desenvolupament de programes de capacitació per a la cura de la "casa comuna".

Es demana als estats que deixin de considerar la regió com una rebost inesgotable, alhora que demanen un "nou paradigma de desenvolupament sostenible" socialment inclusiu que combini el coneixement científic i el tradicional. Els criteris comercials no han d'estar per sobre dels criteris ambientals i dels drets humans.

Església aliada de les comunitats amazòniques

La crida del Sínode és a la responsabilitat: tots estem cridats a la custòdia de l'obra de Déu. Els protagonistes de l'atenció, protecció i defensa dels pobles són les mateixes comunitats amazòniques. L'Església és la seva aliada, camina amb elles, sense imposar una forma particular d'actuar, reconeixent la saviesa dels pobles sobre la biodiversitat contra tota forma de biopirateria. Es demana als agents pastorals i als ministres ordenats que es formin en aquesta sensibilitat social i ambiental, seguint l'exemple dels màrtirs de l'Amazònia. La idea és crear ministeris per a la cura de la casa comuna.

Defensa de la vida

El document referma el compromís de l'Església en la defensa de la vida "des de la concepció fins al seu final" i en la promoció del diàleg intercultural i ecumènic per contenir les estructures de mort, pecat, violència i injustícia. La conversió ecològica i la defensa de la vida a l'Amazònia es tradueixen per l'Església en una crida a "desaprendre, aprendre i reaprendre per superar així qualsevol tendència cap a models colonitzadors que han fet mal en el passat".

Pecat ecològic i dret a l'aigua potable

Es proposa la definició de "pecat ecològic" com "una acció o omissió contra Déu, contra el proïsme, la comunitat i l'ambient", contra les futures generacions i contra la virtut de la justícia. Per reparar el deute ecològic que els països tenen amb l'Amazònia, es suggereix crear un fons global per a les comunitats amazòniques, per tal de protegir-les del desig depredador de les empreses nacionals i multinacionals.

El Sínode recorda la necessitat "urgent" de desenvolupar polítiques energètiques que redueixin dràsticament les emissions de diòxid de carboni (CO₂) i d'altres gasos relacionats amb el canvi climàtic, promoguin l'energia neta i monitoritzin la cadena de subministrament, també sobre l'accés al aigua potable, dret humà bàsic, fonamental i universal, i condició per a l'exercici dels altres drets humans.

Protegir la terra significa afavorir la reutilització i el reciclatge, reduir l'ús de combustibles fòssils i plàstics, canviar hàbits alimentaris com el consum excessiu de carn i peix, adoptar estils de vida sobris i sembrar arbres. En aquesta perspectiva, s'insereix la proposta d'un Observatori Social i Pastoral Amazònic que treballi en sinergia amb el CELAM, la CLAR, CARITAS, la REPAM, els episcopats nacionals, les esglésies locals, les Universitats Catòliques, la CIDH, altres actors no eclesials al continent i els representants dels pobles indígenes. També es va proposar la creació d'una oficina amazònica dins del Dicasteri per al Servei de Desenvolupament Humà Integral.

CAPÍTOL V - Nous camins de conversió sinodal

Superar el clericalisme i les imposicions arbitràries, enfortir una cultura de diàleg, escolta i discerniment espiritual, respondre als desafiaments pastorals. Aquestes són les característiques en què s'ha de basar la conversió sinodal, a les que l'Església està cridada per avançar en harmonia, sota l'impuls de l'Esperit vivificador i amb audàcia evangèlica.

Sinodalitat, ministeris, paper actiu dels laics i de la vida consagrada

El desafiament és interpretar els Signes dels Temps a la llum de l'Esperit Sant i identificar el camí a seguir en el servei del disseny de Déu. Les formes d'exercir la sinodalitat són variades i han de ser descentralitzades, atentes als processos locals, sense afeblir el vincle amb les Esglésies germanes i amb l'Església

universal.

La sinodalitat es tradueix, en continuïtat amb el Concili Vaticà II, en la corresponsabilitat i la ministerialitat de tots, en la participació dels laics, homes i dones, considerats "actors privilegiats". La participació dels laics, tant en la consulta com en la presa de decisions en la vida i missió de l'Església ha de ser enfortida i ampliada a partir de la promoció i atribució de "ministeris a homes i dones de manera equitativa".

Evitant personalismes, potser amb càrrecs rotatius, es proposa que "el bisbe pugui confiar, per un mandat de temps determinat, davant l'absència de sacerdots en les comunitats, l'exercici de la cura pastoral de la mateixa a una persona no investida del caràcter sacerdotal, que sigui membre de la comunitat". La responsabilitat d'aquest últim, s'especifica, recaurà en el sacerdot.

El Sínode aposta, a més, per una vida consagrada amb rostre amazònic, a partir de l'enfortiment de les vocacions autòctones. Entre les propostes es destaca la itinerància dels consagrats, al costat dels més empobrits i exclosos. Es demana també que la formació se centri en "la interculturalitat, la inculturació i els diàlegs entre espiritualitats i cosmovisions amazòniques".

La presència i l'hora de la dona

Un gran espai en el document està dedicat a la presència i l'hora de la dona. Com suggereix la saviesa dels pobles ancestrals, la mare terra té un rostre femení i en el món indígena les dones són "una presència testimonial i responsable en la promoció humana".

El Sínode advoca perquè s'escolti la veu de les dones, perquè siguin consultades, participin en la presa de decisions, contribueixin a la sinodalitat eclesial, assumeixin amb més força el seu lideratge en l'Església, i que aquesta ho reconegui i ho promogui reforçant la seva participació en els consells pastorals o "fins i tot en instàncies de govern".

Com a protagonistes i guardianes de la creació i de la casa comuna, les dones són sovint "víctimes de la violència, física, moral i religiosa, inclòs el femicidi". El text reafirma el compromís de l'Església en la defensa dels seus drets, especialment pel que fa a les dones migrants.

Alhora, reconeix la "ministerialitat" confiada per Jesús a les dones i demana una "revisió del Motu proprio Ministeria quaedam de Sant Pau VI, "perquè també dones adequadament formades i preparades puguin rebre els ministeris del lectorat i el acolitat, entre altres ministeris a ser desenvolupats".

Específicament, en aquells contextos en què les comunitats catòliques estan dirigides per dones, es requereix la creació del "ministeri instituït de la dona dirigent de la comunitat". El Sínode destaca com les nombroses consultes a l'Amazònia han sol·licitat el "diaconat permanent per a les dones", un tema molt present durant els treballs del Sinode al Vaticà. El desig de les participants en l'assemblea sinodal és compartir les experiències i reflexions que han sorgit fins ara amb la "Comissió d'Estudi sobre el Diaconat de les Dones" creada el 2016 pel Papa Francesc i esperar-ne els resultats.

Diaconat permanent

Es defineix com "urgent" la promoció, formació i suport als diaques permanents. El diaca, sota l'autoritat del bisbe, està al servei de la comunitat. Avui es veu obligat a promoure l'ecologia integral, el desenvolupament humà, el treball pastoral social i el servei dels que es troben en situació de vulnerabilitat i pobresa, configurant-se al Crist Servidor.

Cal, per tant, insistir en una formació permanent, marcada per l'estudi acadèmic i la pràctica pastoral, en la qual hi participin també l'esposa i fills del candidat. El programa de formació ha d'incloure temes que afavoreixin el diàleg ecumènic, interreligió i intercultural, la història de l'Església a l'Amazònia, l'afecte i la sexualitat, la cosmovisió indígena, l'ecologia integral i altres temes transversals que són típics del ministeri diaconal. L'equip de formadors estarà conformat per ministres ordenats i laics. S'ha de fomentar la formació de futurs diaques permanents a les comunitats riberenques i índigenes.

Formació dels sacerdots

La formació dels sacerdots ha de ser inculturada: cal preparar pastors que visquin l'Evangeli, coneguin les lleis canòniques, siguin compassius seguint l'exemple de Jesús: a prop de les persones, capaços d'escoltar, curar i consolar, sense tractar d'imposar-se, manifestant la tendresa del Pare. També en l'àrea de la formació per al sacerdoti s'espera la inclusió de disciplines com l'ecologia integral, l'ecoteologia, la teologia de la creació, les teologies índies, l'espiritualitat ecològica, la història de l'Església a l'Amazònia, l'antropologia cultural amazònica. El Sínode recomana que els centres de formació s'insereixin preferentment en la realitat amazònica i que s'ofereixi als joves no amazònics l'oportunitat de fer part de la seva formació a l'Amazònia, fomentant així les vocacions missioneres.

Participació en l'Eucaristia i en les ordenacions sacerdotals

La participació en l'Eucaristia és fonamental per a la comunitat cristiana. No obstant això, moltes de les comunitats eclesials del territori amazònic tenen enormes dificultats per accedir-hi. Poden passar mesos o fins i tot anys abans que un sacerdot pugui tornar a una comunitat per celebrar l'Eucaristia, oferir el sagrament de la reconciliació o ungir els malalts de la comunitat.

Apreciant el celibat com un do de Déu en la mesura que aquest do permet al deixeble missioner, ordenat al presbiterat, dedicar-se plenament al servei del Poble Sant de Déu i renovant la pregària perquè hi hagi "moltes vocacions" que viuen en el celibat encara que "aquesta disciplina no sigui exigida per la naturalesa mateixa del sacerdoti" i considerant la vasta extensió del territori amazònic i l'escassetat de ministres ordenats, el document final proposa "establir criteris i disposicions per part de l'autoritat competent", per "ordenar sacerdots a homes idonis i reconeguts de la comunitat, que tinguin un diaconat permanent fecund i rebin una formació adequada per al presbiterat, podent tenir família legítimament

constituïda i estable, per sostenir la vida de la comunitat cristiana mitjançant la predicació de la Paraula i la celebració dels Sagraments a les zones més remotes de la regió amazònica". S'especifica que "en aquest respecte, alguns es van pronunciar per un abordatge universal del tema".

Organisme eclesial regional postsinodal i Universitat Amazònica

El Sínode es proposa redissenar l'organització de les Esglésies locals des d'un punt de vista panamazònic, redimensionant les extenses àrees geogràfiques de la diòcesi, agrupant les Esglésies particulars presents en la mateixa regió i creant un Fons Amazònic per al sosteniment de l'evangelització amb el tal de fer front al "cost amazònic".

En aquest context, s'insereix la idea de crear un organisme Eclesial Regional postsinodal, articulat amb la REPAM i el CELAM, per assumir moltes de les propostes que van sorgir del Sínode. En el camp de l'educació, és necessària la creació d'una Universitat Catòlica amazònica, basada en la investigació interdisciplinària, la inculturació i el diàleg intercultural i basada principalment en la Sagrada Escriptura, en el respecte dels costums i tradicions dels pobles indígenes.

Ritu Amazònic

Per respondre de manera autènticament catòlica a la petició de les comunitats amazòniques d'adaptar la litúrgia valorant la cosmovisió, les tradicions, els símbols i els ritus originaris, es demana a l'esmentat organisme de l'Església a l'Amazònia que constitueixi una comissió competent per estudiar la elaboració d'un ritu amazònic que "expressi el patrimoni litúrgic, teològic, disciplinari i espiritual amazònic". Aquest se sumaria als 23 ritus ja presents en l'Església Catòlica, enriquint l'obra d'evangelització, la capacitat d'expressar la fe en una cultura pròpia i el sentit de descentralització i col·legialitat que pot expressar l'Església Catòlica. També es proposa enriquir ritus eclesials amb la manera en què aquests pobles tenen cura el seu territori i es relacionen amb les seves aigües.

Finalment, per afavorir el procés d'inculturació de la fe, el Sínode expressa la urgència de formar comissions per a la traducció i redacció de textos bíblics i litúrgics en les llengües dels diversos llocs, "preservant la matèria dels sagraments i adaptant-los a la forma, sense perdre de vista el que sigui essencial". La música i el cant també han de ser fomentats a nivell litúrgic. Al final del Document s'invoca la protecció de Maria, Mare de l'Amazònia, venerada amb diverses advocacions a tota la regió.